

РОЗДІЛ І. ПРОБЛЕМИ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

УДК 378.373.3(410)

Зорочкіна Тетяна

Черкаський національний
університет імені Богдана Хмельницького

ORCID ID 0000-0002-6321-0852

DOI 10.24139/2312-5993/2018.09/003-013

ЗМІСТОВІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

У статті розкрито змістові засади підготовки майбутніх учителів початкової школи Великої Британії. Проаналізовано курикулуми ЗВО, у яких здійснюється підготовка вчителя початкової школи у Великій Британії. Основна увага при підготовці фахівців приділяється дослідженням, спираючись на їх розуміння педагогіки, розвитку дитини та вивчення предмету навчального плану для розробки цілісного підходу до навчання.

Програмою курикулумів університетів студентам запропоновано різноманітні види творчих робіт: звіти, нариси, есе, групові проекти, робота в складі команди, критичний підхід до опанування предметами початкової школи, захист своїх ідей, сумарна оцінка, гра, дискусійні групи тощо.

Ключові слова: університет, підготовка майбутніх учителів, початкова школа, Велика Британія

Постановка проблеми. Проаналізуємо курикулуми ЗВО, у яких здійснюється підготовка вчителя початкової школи у Великій Британії. Зокрема, аналіз свідчить, що для Роухемптонського університету (University of Roehampton) характерні цикли: загальної підготовки, спеціальних предметів та практичної підготовки. Схарактеризуємо їх.

Що стосується загальноосвітньої підготовки (базове навчання), то зазначимо, що на першому році навчання студенти отримують широке та збалансоване знання основних засад освіти й оволодівають проведенням дискусії в галузі теорії, політики та практики в освіті.

Аналіз актуальних досліджень. Важливе загальнонаукове значення в галузі порівняльних досліджень систем педагогічної освіти країн світу мають праці українських учених: Т. Кучай, М. Лещенко, О. Матвієнко, Н. Мукан, Н. Ничкало, Л. Пуховської, А. Сбруєвої, О. Сухомлинської та ін.

Мета статті: розкрити змістові засади підготовки майбутніх учителів початкової школи Великої Британії.

Методи дослідження. У статті використано методи дослідження: теоретичні (аналіз філософської, педагогічної, психологічної літератури) – для обґрунтування вихідних положень дослідження; інтерпретаційно-аналітичний метод, на основі якого вивчаються українські й зарубіжні джерела із застосуванням синтезу, аналізу, систематизації та узагальнення; метод порівняльно-історичного аналізу.

Виклад основного матеріалу. У процесі загальноосвітньої підготовки (базове навчання) студенти Роухемптонського університету оволодівають теоретичними знаннями основних засад освіти при вивченні предметів: англійської мови, математики та науки, пов'язуючи названі предмети з педагогікою, що відображає місце соціально-конструктивістських підходів до педагогіки в межах педагогічної освіти. Цінним при такому вивченні цих дисциплін є те, що майбутні вчителі оволодівають навичками проведення дискусій у галузі теорії, політики та практики, підтримуючи їх у взаємодії з відповідними дослідженнями. Студенти розробляють своє бачення цих базових понять, Критично вивчаючи теоретичні та дослідницькі джерела, оцінюють вплив педагогіки на ці поняття, що дозволить майбутнім учителям робити педагогічні рішення на робочому місці, оцінювати власний рівень знань.

До циклу спеціальних предметів у Роухемптонському університеті в процесі підготовки вчителя початкової школи належать предмети, які вивчаються в початкових класах. У модулі «Предмети за спеціальністю» їх представляють предмети: англійська мова, математика, природознавство, історія, географія, релігійна освіта, фізична культура, музична освіта, обчислення, мистецтво та дизайн, технологія дизайну. Цими предметами майбутні вчителі оволодівають у ЗВО.

Основна увага при підготовці фахівців приділяється дослідженням, спираючись на їх розуміння педагогіки, розвитку дитини та вивчення предмету навчального плану для розробки цілісного підходу до навчання. Вони визнають, що як ефективні вчителі, вони повинні продовжувати займатися дослідницькою та рефлексивною практикою протягом усього свого професійного життя (Primary Education, 2018).

Слід також зазначити, що на другому курсі студент може займатися професійним працевлаштуванням, щоб набути досвід на робочому місці, а також можливість застосувати теорію, якою він опанував у Роухемптоні на практиці. Крім того, студент може також навчатися за кордоном в одному з університетів-партнерів упродовж семестру. Це дозволить розвинути свої крос-культурні навички та впевненість у собі, її дасть змогу дізнатися про освіту в іншій культурі.

Модуль «Педагогіка та професійна практика» є обов'язковим для студентів першого року навчання. Цей модуль має на меті розвинути у студентів солідні теоретичні знання про розвиток і навчання дітей, а також їх здатність застосовувати це розуміння до основних принципів ефективної педагогіки (Education Studies, 2018; University of Roehampton, 2018)

Представляємо модульний курс університету «Східна Англія». Цикл загальноосвітніх дисциплін. У перший рік навчання (120 кредитів) модулі охоплюють низку предметів, включаючи: доступ до освіти як академічну дисципліну; міжнародну освіту; навчання та викладання в цифровому світі;

введення в історію, філософію та психологію освіти. Ці модулі допоможуть студентам забезпечити базові знання, які будуть потрібні під час навчання.

Протягом першого року студенти опанують спеціально розробленим модулем, який забезпечує їх досвідом дослідницького методу в освіті та навичками вищої освіти, які є основою для всього курсу.

Цикл основних предметів.

Під час другого року навчання студенти вивчають модулі з основних предметів, на які передбачено 60 кредитів.

На другому році навчання студенти опановують порядок обов'язкових модулів, щоб допомогти побудувати розуміння освіти в конкретному контексті. Обов'язковими модулями є «освітня психологія» (20 кредитів), у якій вивчають 1 з основних навчальних дисциплін та модуль «дослідження та вивчення досвіду» (40 кредитів), де студенти будуть брати участь у невеликому дослідницькому проекті в межах навчання.

Доля визначення власної навчальної програми навчання пропонуються додаткові модулі, у тому числі: «навчальні середовища та вивчення навколишнього середовища»; «вивчення мови в контексті навчання» (20 кредитів); «педагогічна та освітня політика» (20 кредитів); «духовність, освіта та діти» (20 кредитів) і «спеціальні освітні потреби» (20 кредитів); «дитинство, юність та перехідний період» (20 кредитів).

3 рік навчання. Обов'язкові предмети. Наукова робота (40 кредитів).

Метою наукової роботи є те, що студентам представлена низка методів проведення навчального дослідження, у них розвивається здатність проведення планування та завершення освітнього дослідження, до критичного оцінювання основних принципів або підходів до вивчення освіти.

Під час написання наукової роботи студенти ознайомляться з низкою методологій освітніх досліджень, щоб вони могли планувати, проводити та завершувати самостійне освітнє дослідження. Цей модуль призначений лише студентам, які навчаються за програмою ВА (бакалавр мистецтв).

Університет дає можливість опанувати вибірконими предметами (University of East Anglia, 2018).

Отже, на третьому році навчання студенти виконують наукову роботу завдяки проведенню власного дослідницького проекту від планування до поширення інформації під керівництвом досвідченого фахівця ЗВО.

Значна увага на третьому році навчання в університеті Східної Англії приділяється практичній підготовці. Студенти ж під час педпрактики в школі впроваджують у навчальний процес навчальну програму з математики. При цьому аналізується сприймання її учнями та труднощі із засвоєння ключових математичних понять, обговорюються конкретні педагогічні дії, спрямовані на розв'язання цих проблем.

Отже, упродовж навчання в університеті студенти опановують 220 обов'язкових кредитів їм пропонується 100 кредитів додаткових і

120 кредитів вибіркових предметів. З метою оцінювання роботи програмою курикулуму запропоновані: звіти, нариси, портфоліо, презентації та індивідуальні чи групові проекти, а також виконання роботи у складі команди, яка буде дуже корисна на робочому місці; студенти також вчатьсь відстоювати власну позицію, розвивають критичне мислення.

Схарактеризуємо більш детально навчальні плани підготовки вчителя початкової школи Кінгстонського університету (Kingston University, 2018).

Характеристика навчальних модулів у програмі курикулума подається в такому плані: мета, основи навчання, зміст навчального плану, стратегія навчання, опис годин, стратегія оцінки (Primary Teaching leading to Qualified Teacher Status, 2018).

На 1 році навчання модуль «Основна англійська мова та шкільна практика» (30 кредитів) складається з двох взаємодоповнювальних елементів:

- частина А – спрямована на вивчення ключових предметних дисциплін, необхідних для навчання англійської мови в початковій школі;
- частина В – це практичний елемент, спрямований на розвиток академічного та професійного розвитку, необхідного для виконання стандартів;
- розробка навчальних та оціночних навичок студентів і розуміння педагогіки;
- надання студентам можливості взяти на себе відповідальність за планування, навчання й оцінку в різних сферах програм;
- підтримка студентів у розвитку ефективного спілкування в усній та письмовій формі.

Змістом навчального плану підготовки вчителя початкової школи Кінгстонського університету є: які предметні знання необхідні для навчання в контексті статутних вимог; роль тексту і літератури у підтримці розвитку мови.

В описі годин навчального плану підготовки вчителя початкової школи Кінгстонського університету міститься кількість годин на навчальну роботу та педагогічну практику. На лекції / семінари / практичні виділено – 35 годин – 11,7%; на самостійну роботу – 115 годин – 38,3 %; на педагогічну практику – 150 годин – 50 %.

Всього – 300 годин.

Цей модуль неодмінно дає змогу оцінити результати навчання, які слід вирішувати з теоретичної точки зору, а також на практиці в закладах освіти.

Модуль «Математика та природничі науки в початковій школі» (30 кредитів) розглядає основи математики та природничих наук. Модуль призначений для ознайомлення з основами даних дисциплін.

Оцінювання знань студентів включає перевірку предметних знань, що відповідають визначеним закладом освіти завданням, і здійснюється через рефлексивні навчальні журнали, спостереження за уроками та аналіз планів уроків. Формулювання завдання переслідує 2 основні цілі. Перша –

усвідомлення ключових напрямів викладання математики та природничих наук. Друга мета полягає у набутті предметних та педагогічних знань та досвіду відповідно до професійних стандартів для вчителів (2011 рік).

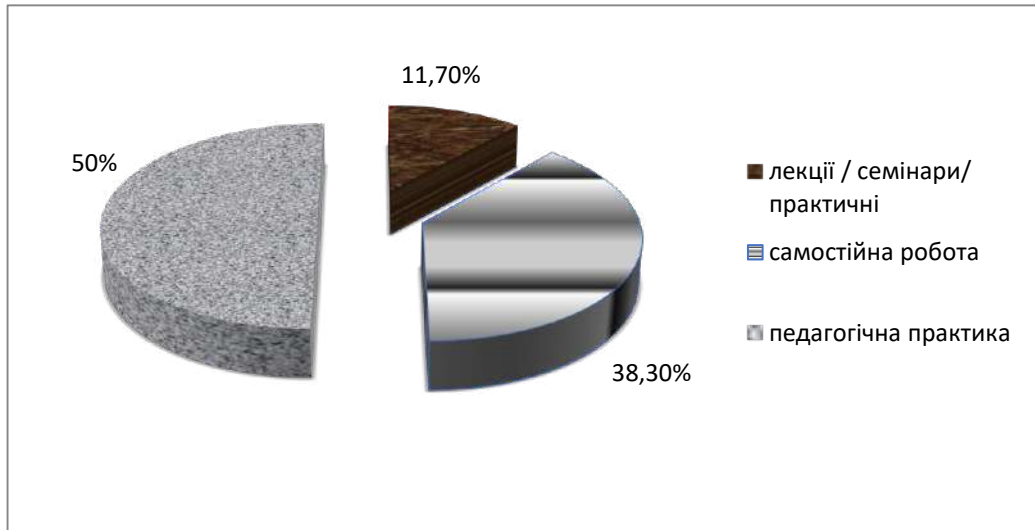

Рис. 1. Опис годин навчального плану підготовки вчителя початкової школи Кінгстонського університету

У модулі «Предмети зі спеціальності та методика викладання» (30 кредитів) студенти набувають знань зі спеціалізованих навчальних предметів та розглядають, як ці предмети викладаються в початковій школі. Увага студентів звертається на методику викладання предметів спеціалізації; студенти одержують професійні навички, необхідні для навчання учнів.

Заплановане навчання: повний цикл лекцій, семінарів, практичних – 66 годин – 22 %; самостійна робота студентів – 234 години – 78 %. Всього – 300 годин.

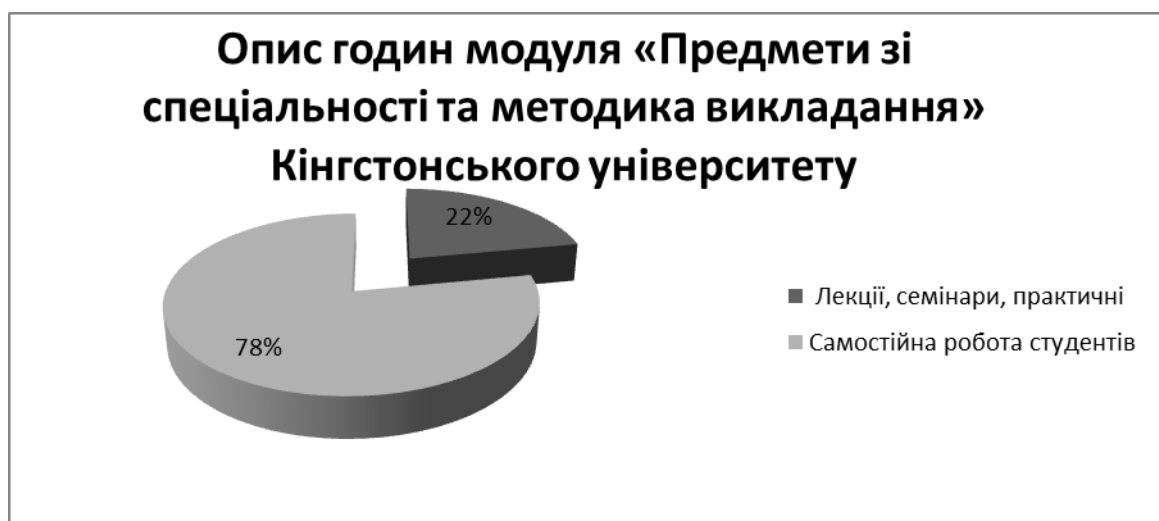

Рис. 2. Опис годин модуля «Предмети зі спеціальності та методика викладання» Кінгстонського університету

Модуль «Мистецтво та гуманітарні науки в початковій школі» (30 кредитів) ознайомлює студентів із поняттями, принципами і практичними аспектами викладання мистецтв та гуманітарних наук у навчальній програмі.

Після успішного завершення модуля студенти зможуть: отримати знання з основ мистецтв та гуманітарних дисциплін; продемонструвати розуміння зв'язків між різними областями мистецтва та гуманітарних наук.

Отже, перший навчальний рік студенти вивчають модулі: основна англійська та шкільна практика; математика як наука в початковій школі; предмети зі спеціальності та методика викладання; мистецтво та гуманітарні науки в початковій школі.

У цих модулях звертається увага на дефініції: технології, наукові дослідження, шкільний досвід, інноваційна педагогіка, розвиток ідей. На самостійну роботу в перший рік курикулумом передбачено 973 год. – 81, %. Всього протягом першого навчального року передбачено опанувати 120 кредитів.

Упродовж першого року навчання студенти отримують предметні та педагогічні знання в межах статутних вимог (стандарти для вчителів DfE 2012) та відповідних концепцій, використовуючи інноваційні освітні технології, поглиблене навчання, приділяючи значну увагу педагогічним дослідженням та інноваційній педагогіці, творчим підходам до навчання, розвитку ідей.

На другому році навчання студенти опановують такі модулі.

Модуль «Основна англійська та розширена навчальна програма» (30 кредитів) призначений для подальшого розвитку предметних знань студентів з англійської мови та розширеного навчального плану (історія, географія, фізичне навчання та громадянство і мови та культура).

Після успішного завершення модуля студенти зможуть: усвідомити роль спілкування, мови та культури в навчанні дітей; залучати дітей до творчих та інтерактивних навчальних процесів; демонструвати критичне розуміння теорії та поточних подій англійською мовою, основними мовами мистецтва та гуманітарних дисциплін у початкових класах; критично оцінювати свої педагогічні можливості.

Зміст модуля охоплює: планування діалогу; застосування знань з морфології, включаючи виявлення зв'язків із правописом та граматику; ознайомлення з творчими методами навчання та вивчення англійської мови, мистецтва та гуманітарних наук.

Опис годин: заплановане аудиторна робота (66 год.) – 22 %; самостійна робота студентів (234 год.) – 78 %. Всього (кількість кредитів 30 x 10) 300 годин.

Модуль «Математика та природничі науки в початковій школі» (30 кредитів) дозволить студентам поглибити предметні й педагогічні знання, сприятиме подальшому усвідомленню учнями математичних та наукових помилок, визначенню відповідних ресурсів (людські, фізичні та освітні технології) для вивчення математики та природничих наук.

Зміст навчального плану передбачає: ключові напрями педагогічної практики при підготовці до «Блок–школи»; розвиток творчого підходу до викладання та навчання, урахування ефективні підходи, які можуть бути використані в класі під час вивчення математики; розуміння ключових теоретичних концепцій; оцінку навчальних ресурсів, включаючи освітні технології для підтримки навчання в галузі математики та природничих наук.

Модуль «Педагогіка та шкільна практика» (40 кредитів) складається з 2 взаємодоповнюючих елементів.

Перший розділ цього модуля викладається в університеті. Він допомагає підготувати студентів до набуття досвіду викладання в школі.

Другий і основний розділ цього модуля – проходження практики в межах закладу загальної середньої освіти, передбаченої законодавством і акредитованої за програмою DfE у межах первинних програм підготовки фахівців із низьким рівнем кваліфікації. Програма практики охоплює щонайменше 24 тижні, потягом яких передбачені спостереження за роботою вчителів, обговорення педагогічного досвіду, здійснення педагогічної діяльності студента та ведення документації, що сприяє академічному та професійному розвитку та є основою для отримання в подальшому студентом статусу кваліфікованого вчителя.

Модуль «Математика за спеціалізацією» (необов'язково) (30 кредитів) спрямовано на розвиток академічних здібностей у галузі математики, а також на підготовку студентів для ролі спеціаліста з математики або координатора в початкових школах.

Модуль «Наука за спеціальністю» (необов'язково) (30 кредитів) дозволить студентам продовжувати формувати науковий світогляд студента, а також засвоювати освітні технології, необхідні для викладання певного предмета.

Модуль «Англійська мова, математика та природознавство в початковій школі» буде заохочувати студентів до знаходження міжпредметних зв'язків (30 кредитів).

Метою модуля «Освітні технології та розширений навчальний план початкової освіти» (15 кредитів) є ознайомлення зі способами ефективного впровадження освітніх технологій, вивчення понять обчислювальної техніки, цифрової грамотності та електронної безпеки. Студентам буде надано можливість вибирати, використовувати та створювати цифрові артефакти, що стосуються ключових аспектів, охоплених навчальним планом, приділяючи увагу основним мовам, гуманітарним наукам та мистецтву. Модуль також присвячений вивченню актуальному стану державної освітньої політики. У межах модуля передбачено проходження педагогічної практики в школі.

Модуль «Педагогіка та шкільна практика» (30 кредитів) складається з 2 взаємодоповнюючих елементів. Частина А здійснюється в університеті. Студенти будуть займатися дослідженнями та ведуть дискусії про

важливість навчання учнів, розроблення навчальних програм, особливості використання педагогічних підходів у навчанні, у результаті чого розробляється інноваційна схема майбутньої діяльності, яка може бути використана в школі. Частина В цього модуля є практичним елементом і передбачає перебування студента впродовж 24 тижнів у школі.

Отже, на третьому році студенти вивчають такі модулі: «Англійська мова, математика та природознавство в початковій школі», «Освітні технології та розширений навчальний план початкової освіти», «Педагогіка та шкільна практика», «Продовження навчання за спеціальністю». Для виконання самостійної роботи навчальним планом передбачено 1197 годин – 84,1 % навчального часу. Всього на третій рік для виконання навчальної і самостійної роботи передбачено 105 кредитів (Primary Teaching leading to Qualified Teacher Status, 2018; Education. Awarded by Kingston University, 2018; Kuchaj, 2010).

Аналіз курикулумів підготовки вчителя початкової школи різних ЗВО Великої Британії свідчить, що для них характерні цикли:

- загальноосвітньої підготовки (забезпечуються базові знання, потрібні під час навчання, адже студенти на першому курсі отримують знання щодо основних засад освіти, оволодівають навичками дискусії, наукової роботи);
- цикл предметної підготовки спрямований на вивчення предметів початкової школи у взаємозв'язку з педагогікою та основами наукових досліджень досліджень);
- цикл практичної підготовки (переважно проходження педпрактики відбувається поетапно: від учителя-помічника – 1 рік, до підмінного вчителя – 2 рік і до ведучого вчителя – 3 рік). На проходження практики передбачена значна кількість навчального часу.

На підготовку вчителя початкової школи курикулумом передбачено кредитів: в університеті Східної Англії 230 кредитів обов'язкових, 100 кредитів додаткових і 120 кредитів вибіркових предметів; у Кінгстонському університеті – 305 обов'язкових кредитів і 90 кредитів необов'язкових.

На основі аналізу курикулумів ми відмічаємо тісні партнерські зв'язки факультетів освіти зі школами. Зокрема, факультет освіти в університеті в Роехемптоні здійснює такі зв'язки з більш ніж 350 школами, а програми для підготовки вчителів початкової школи в університеті Східної Англії розробляються в тісному партнерстві зі школами в Норфолку та Саффолку. Крім того, у цьому університеті значна частина модулів, які представлені для вибору студентам («Діти, вчителі та математика»; «Творчість та навчання»; «Обговорення, управління і політика в сучасній освіті»; «Медіа, культура та навчання»; «Освітня мотивація»; «Соціальне забезпечення дитини»), доступні студентам за умови підтвердження їх школою. Якщо вже студенти хочуть опанувати модуль, який не визначений у переліку, можна звернутися до гаранта курсу.

У цьому ж університеті впродовж другого і третього року навчання студенти мають можливість вибрати 2 модулі із різноманітного діапазону, запропонованого школою, у тому числі: педагогіка; соціальне будівництво дитинства; математика і суспільство; мотивація в освіті; історія, філософія та освітня політика; творчість в освіті; освіта в усьому світі: освіта та медіа.

Значна увага в процесі підготовки вчителя початкової школи у Великій Британії приділяється організації наукової роботи. Зокрема, в університеті Східної Англії вже впродовж першого року навчання студенти оволодівають, крім академічних знань, ще й дослідницькими методами. На другому курсі майбутнім учителям пропонується в якості основного предмета «Дослідження та вивчення досвіду» (40 кредитів). У якості звіту студенти представляють курсову роботу як результат їхньої участі в дослідницькому проекті. На третьому курсі опановують предмет «Наукова робота» (40 кредитів) і представляють на захист наукову роботу.

Програмою курикулумів студентам запропоновано різноманітні види творчих робіт: звіти, нариси, есе, групові проекти, робота в складі команди, критичний підхід до опанування предметами початкової школи, захист своїх ідей, сумарна оцінка, гра, дискусійні групи тощо.

Курикулумами ЗВО передбачені творчі види діяльності. Зокрема, в університеті Східної Англії в модулях курикулуму зустрічаються такі дефініції: освітні технології поглибленого навчання (23 рази); обговорення та критичний огляд наукових досліджень та шкільного досвіду (32 рази); інноваційна педагогіка, яка ґрунтується на предметах спеціалізації (математика, англійська мова, наука, географія, історія, мистецтво) – 22 рази; розвиток та відстоювання ідей (8 разів); законодавчі настанови (3 рази); критична оцінка (6 разів); ключові концепції (9 разів); творчі підходи (10 разів); вимоги стандарту (3 рази); професійний розвиток (16 разів); критична рефлексія (9 разів); прогрес учнів (4 рази); здатність до самооцінки (3 рази). Такий творчий підхід до організації навчання в університетах Великої Британії, до їх підготовки до написання наукової роботи є перспективним для вивчення вітчизняними вченими і впровадження в процес підготовки вчителів початкової школи України.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Значна увага в курикулумах підготовки вчителя початкової школи приділяється організації самостійної роботи студентів. Зокрема, в Кінгстонському університеті на неї передбачено: в перший рік навчання – 81,1 % (973 год.), у другий рік – 78,1 % (704 год.) і в третій – 84,1 % (1197 год.). Всього – 2874 години, що становить у середньому 81,1 %. Цей досвід, ми вважаємо, потрібно більш детально вивчати і впроваджувати в навчальний процес ЗВО України.

На нашу думку, цінним є те, що до курикулумів ЗВО Великої Британії з підготовки вчителів включено інклюзивну освіту. Зокрема, в університеті Східної Англії студентам пропонуються модулі: «Діти з особливими

потребами та інвалідністю» (20 кредитів) та «Вступ до британської мови жестів» (20 кредитів) з метою підтримки дітей у процесі майбутньої діяльності на робочому місці вчителя.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Primary Education (QTS)*. Retrieved from: <https://www.roehampton.ac.uk/undergraduate-courses/primary-education-qts/>
2. *Education Studies*. Retrieved from: <https://www.roehampton.ac.uk/undergraduate-courses/education-studies/>
3. *University of Roehampton*. Retrieved from: <https://www.roehampton.ac.uk/>
4. *University of East Anglia*. Retrieved from: <https://www.uea.ac.uk/>
5. *Kingston University*. Retrieved from: <https://www.kingston.ac.uk/>
6. *Primary Teaching leading to Qualified Teacher Status BA (Hons)*. Retrieved from: <https://www.kingston.ac.uk/undergraduate-course/primary-teaching-qts/>
7. *Primary Teaching leading to Qualified Teacher Status BA (Hons)*. Retrieved from: <https://www.kingston.ac.uk/undergraduate-course/primary-teaching-qts/>
8. *Education. Awarded by Kingston University*. Retrieved from: <http://www.healthcare.ac.uk/courses/education/>
9. Kuchai, T. P. (2010). Strategies for the development of the UK high school. *The Science Vector of the Togliatti State University, Issue 2*, 78-81.

РЕЗЮМЕ

Зорочкина Татьяна. Содержательные основы подготовки будущих учителей начальной школы Великобритании.

В статье раскрыты содержательные основы подготовки будущих учителей начальной школы Великобритании. Проанализированы курикулы вузов, в которых осуществляется подготовка учителя начальной школы в Великобритании. Основное внимание при подготовке специалистов уделяется исследованиям, опираясь на их понимание педагогики, развития ребенка и изучения предмета учебного плана для разработки целостного подхода к обучению.

Программой университетов студентам предложены разнообразные виды творческих работ: отчеты, очерки, эссе, групповые проекты, работа в составе команды, критический подход к овладению предметами начальной школы, защита своих идей, суммарная оценка, игра, дискуссионные группы и т.д.

Ключевые слова: университет, подготовка будущих учителей, начальная школа, Великобритания

SUMMARY

Zorochkina Tetiana. Content foundations of the future primary school teachers in Great Britain.

The article deals with content foundations of the training of future primary school teachers in Great Britain. The curriculum of higher education institutions where the teacher of primary school in Great Britain is being trained, is analyzed. The emphasis in the training of specialists is given to research, based on their understanding of pedagogy, development of the child and study of the subject curriculum to develop a holistic approach to learning.

Considerable attention is paid to organization of scientific work in the preparation of a primary school teacher in Great Britain. Based on the analysis of the curriculum, we note the close partnership between the faculties of education and the schools. The content of the

curriculum includes: key areas of pedagogical practice in preparing for "Block school"; developing a creative approach to teaching and learning, taking into account effective approaches that can be used in the classroom of mathematics; development of subject and pedagogical understanding of key concepts in science; assessment of a number of educational resources, including educational technologies to support learning in the field of mathematics and science.

The curriculum of universities offers students various types of creative work: reports, essays, group projects, work in the team, critical approach to mastering primary school subjects, protection of their ideas, total score, game, discussion groups, reflections, mastering the skills of discussions in the field of theory, politics and practice in collaboration with research.

Much attention in future primary school teacher's training is paid to organization of students' independent work. In particular, at Kingston University: in the first year of study – 81,1 % (973 hours), in the second year – 78,1 % (704 hours) and in the third year – 84,1 % (1197 hours). In total – 2874 hours, which is an average of 81,1 %. This experience, we believe, needs to be studied in more detail and implemented in the educational process of the higher education institutions of Ukraine.

In our opinion, it is valuable that UK curricula include inclusive education. In particular, at the University of East Anglia students are offered modules: "Children with special needs and disabilities" (20 credits) and "Introduction to the British Sign Language" (20 credits) to support children in the process of future work as a teacher.

Key words: *university, preparation of future teachers, primary school, Great Britain*

УДК 37-053.5(73)

Вікторія Сліпенко

Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

ORCID ID 0000-0003-0123-4645

DOI 10.24139/2312-5993/2018.09/013-022

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ США

У статті розкрито основні форми та методи забезпечення розвитку підприємницької компетентності учнівської молоді в закладах середньої освіти США та надається їм характеристика. На основі методу концептуально-порівняльного аналізу, аналізу вітчизняного й зарубіжного досвіду, а також систематизації і аналізу фактів, журнальних публікацій, надало нам можливість виділити найпоширеніші форми (міні-підприємства, міні-банки, семінари, робота з батьками) і методи (частково-пошуковий, ігровий, прикладу, бесіди, розповіді, лекції), що широко використовуються американською педагогічною спільнотою.

Ключові слова: *підприємницька компетентність, учнівська молодь, заклади середньої освіти, форми, методи, США, американська педагогічна спільнота.*

Постановка проблеми. Досягнення цілей щодо розвитку підприємницької компетентності пов'язується, перш за все, з опануванням учнями основних елементів змісту підприємницької освіти, що розміщені в навчальному плані середньої школи. Участь учнівської молоді в різних видах діяльності розглядається спеціалістами як обов'язкова умова формування